

Ef 2,4-10 Mšeno 11.8.2013+

Ale Bůh, bohatý v milosrdenství,
z velké lásky, již si nás zamiloval
probudil nás k životu spolu s Kristem,
když jsme byli mrtví pro své hříchy.

Milostí jste spaseni!

Spolu s ním nás vzkřísil

A spolu s ním uvedl na nebeský trůn v Kristu Ježíši,

Aby se nadcházejícím věkům prokázalo

Jak nesmírné bohatství milosti

je v jeho dobrotě k nám v Kristu Ježíši.

Milostí tedy jste spaseni skrze víru. Spasení není z vás, je to dar; není z vašich skutků, takže se nikdo nemůže chlubit. Jsme přece jeho dílo, v Kristu Ježíši stvoření k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil.

Na dnešní 11. neděli po sv. Trojici se podle hesel Jednoty bratrské káže v první řadě na evangelium Lukáše, příběh o farizeu a celníkovi. V druhé řadě na epištolu Pavlovu Efezským. Souvislost obou je tu zřejmá: jde o ospravedlnění popř. spasení beze skutků zákona.

Milost kontra „skutky“ byl takřka největší apoštolův boj. Tenkrát se skutky mínila obřízka jakožto první skutek, jímž se člověk stával členem vyvoleného národa. Pavel svůj boj se skutky zákona vyhrál – ale připomínám, že církve pak po 2000 let tvrdila, že ke spasení je třeba krom víry také a bezpodmínečně křest. Čím se liší křest a obřízka? Obojí je „akt“ - viditelné znamení konané za přítomnosti svědků.

Svou thesí o ospravedlnění pouhou vírou a o spasení pouhou milostí se apoštol Pavel zaobírá hned v několika epištolách. Mám však dojem, že zrovna v naší vůbec nezní jeho vlastní slova. Z grafického tvaru (podle ekumenického překladu) vidíme, že jde o báseň, oslavný hymnus o Kristu.

Takřka celé první dvě kapitoly tvoří báseň, do níž apoštol vložil jen menší vsuvky psané prosou. I náš text je z poloviny báseň a z poloviny dovětek apoštolův v próze.

O čem je ta báseň? Zní to trochu hloupě jak v tom filmu kde o básni Wolkerově... žák Mazánek říká: básník se chce stát trpaslíkem.

Ve starověku však nebylo neobvyklé vyjadřovat básní i filosofické a dějepisné traktáty. Zdůrazňovala se tím božská nebo Boží inspirovanost slov či myšlenky. Autor tím vyjadřuje, že to není on, kdo mluví, ale že jeho prostřednictvím promlouvá něco vyššího.

Slavný traktát velkého před Sokratovského filosofa Parmenida „O přírodě“ je psán ve verších jako báseň a to dokonce tak, že vše co je napsáno neříká on, nýbrž bohyně, která ho přijala ve svém nadoblačném příbytku. Ve verších je napsán nejslavnější hrdinský epos „Ilias“, kde Homér dokonce v úvodním verši chce, aby Múza zpívala za něj (O hněvu, Múzo, mi pěj reka Achilla....)

A kdyby jen to. Básní je plný Starý zákon. Vždyť všechna proroctví, snad vyjma dvou (Ezechiel a Daniel) jsou básně. „Vyjde proutek z pařezu Izai“ – To je poezie. Tedy i vůli Hospodinovu tlumočí prorok v řeči „vázané“.

Inspirace není motivace, in-spiro (vdechují). Jistěže každá řeč (i próza) může být prodchnuta duchem (popř. Duchem svatým). U básní jsme jen více ochotni mu naslouchat a vnímat, že ten duch zní jakoby za slovy.

To bylo mj. i v základu sporu o inspirovanost Písma. Ti, co hlásali totální inspirovanost bible, popírali sami sebe, když tvrdili, že pisatelé bible psali otrocky diktát, takže inspiraci duchem vlastně vůbec nepotřebovali.

Řekli jsme si, že apoštol celý začátek své epištoly recituje jakýsi hymnus. Ten je díky vzdáním Bohu, „který nás v Kristu obdařil vším duchovním požehnáním nebeských darů“. V něm nás již před stvořením světa vyvolil, abychom byli svatí a bez poskvrny před jeho tváří (v.3-4) a v 5: „Ve své lásce nás předem určil, abychom byli ... přijati za syny.“

Tady už máme Boží milost bez lidských zásluh jasně dánu: Bůh si nás vyvolil a „předem určil“. Děje-li se vše podle Boží vůle, pak tu opravdu není místo pro lidské skutky, ať dobré či zlé..

Milost Boží se projevuje dále v tom, že „nám dal poznat tajemství svého záměru... jímž si předsevzal, že podle svého plánu, až se naplní čas, přivede všechno na nebi i na zemi k jednotě v Kristu.“ To je druhé hlavní sdělení básně.

Třetím hlavním sdělením básně je, že Bůh, který vzkřísil Krista a posadil ho po své pravici v nebesích, zároveň ho „ustanovil svrchovanou hlavou církve, která je jeho tělem...“.

Je to velkolepý koncept. Bůh, jehož vůle produktem je tento svět, je také dárce některých milostí (charismat) svým vyvoleným. Jim oznámil i směřování celého

kosmu k jednotě v Kristu jako bodu omega. Církev jako tělo Kristovo má zvláštní slavné poslání „stát se chválou jeho slávy“. (To se opakuje 2x).

Je to koncept vítězného, kosmického Krista. Já se neodvážuji stavět jej pod jakoukoli teologickou, religionistickou, historickou či jakou kritiku. Vždyť je to domyšlení jejich víry, že Kristus přemohl svět.

Víra není věcí nadhledu, nýbrž existence. Z této pozice slyším především, že Boží milost i jeho láska, stejně jako každá skutečná láska, nemá důvod v někom či něčem jiném než v sobě samé. Je-li běh světa sled příčin a následků, pak láska znamená přerušování tohoto řetězce, znamená nový začátek. To jistě zvláště potřebovali novopečení křesťané z pohanů slyšet, neboť byli nejspíš vychováni v přesvědčení, že láska příčinu má a sice v touze méně krásného po krásnějším, nižšího k vyššímu. Lásku vyššího k nižšímu nedovedli pochopit. Nedávala smysl.

Proto čteme: Bůh bohatý v milosrdenství, z velké lásky, jíž si nás zamiloval...

Připojit se srdečně k oněm dávným křesťanům mohu i v tom, že koneckonců vše, co bylo v mém životě dobré a zásadní, byl nepochybně dar a ani nevím, jak jsem k němu přišel. Tak to bylo i s darem víry. Víím jen, že několikrát jsem se pokusil jí zbavit a jít za touhami svého srdce, (být „svobodný“), ale záhy jsem zjistil, že nemám kam jít. Nic lepšího není. Tak je to i teď, nemám, kam bych jít šel.

Já víím, je to málo. Kdysi jsem snil, že mi Bůh dá víru, která bude přenášet hory (jak to po svých učednících chtěl Ježíš), ale nedostal jsem ji. Nikdy jsem svou vírou nepřenesl ani stéblo trávy, nikoho jsem neuzdravil, zato víím o lidech, kterým se kvůli mně rozbolela hlava. Možná, že mi Bůh nabízel více víry, já ale neměl dost pokory, abych ji přijal. To především.

Trochu mě zaráží ty jásavé tóny, jimiž se vyvolení radují ze svého vyvolení. Zjistit, že jsem byl vyvolen, není obvykle spojeno s jásotem vyvoleného, neboť je to vždy spojeno s nějakým úkolem, ne zrovna lehkým. Vyvolení ku pohodlí

neexistuje. Ani Mojžíš na hoře Oreb, ani Ježíš při křtu v Jordánu, když se dozvěděli o svém vyvolení neodešli hned plesající.

Víím o jediné radosti vyvolených. Totiž že starosti a potíže, které se jim dosud jevili k neunesení, jsou najednou důvodem k pousmání a ke vtipu. Radost z toho, co ze mě spadlo.

A nebylo toho málo. Slovo básně „probudil nás k životu spolu s Kristem, když jsme byli mrtví pro své hříchy.“ Interpretuje apoštol Efezským takto: I vy jste byli mrtví ...

Je vidět, že apoštol neměl na mysli nějaké konkrétní jednotlivá či kolektivní přestoupení, nýbrž celý způsob života, duchovní atmosféru, kterou dýcháme plnou škodlivých zplodin našich i cizích skutků.

Radost vyvolených je radostí těch, co se poprvé nadechli čistého, zdravého vzduchu.

Pokoušel jsem se, bratří a sestry, vytěžit něco z onoho „my“ , „nás“ , „nám“ oné básně. Zjistil jsem, že „probudil nás k životu spolu s Kristem“ má to „spolu“ už ve slovese probudil (oživil) jako předponu „syn“ v řečtině či „con“ v latině. Správné čtení je „spoluobživil nás s Kristem“. Některé rukopisy však mají „v Kristu“. To by pak byla myšlenka hlubokého křesťanského významu. Jedině společně ze smrti k životu má smysl. Pár osamělých běžců není nic a k ničemu.

Myslím, že apoštol si toho byl dobře vědom a proto doplnil báseň svými slovy, že jsme stvořeni k tomu, abychom konali dobré skutky, které nám Bůh připravil a v dalších kapitolách už na zcela praktických radách ukazuje co je to láska, čistota a pokora uvnitř společenství.

Závěrem bych chtěl říci, že existuje taková interpretace milosti jakože Bůh nás přijímá takové, jací jsme, tudíž i my se máme navzájem brát takové, jací jsme. Mně to připadá falešné.

Snad každá žena si bere za manžela muže takového, jaký je. Pochopitelně. Ale zároveň i takového, jaký bude (pochopitelně pod jejím laskavým vedením). To je jedno, jak to většinou dopadne, my lidé nejsme vybaveni nekonečnou trpělivostí, ale v zásadě je to správný přístup. To, že si nás Bůh zamiloval ještě v našich hříších, neznamená, že miluje naši minulost, nýbrž odlišuje nás od našich skutků (ať dobrých či zlých) a nabízí novou budoucnost.

„Za dědictví věčné ujal jsem tvá svědectví, Pane, ona jsou radost mého srdce“.

Jan Kozlík